

**ІСТОРИЧНЕ СЛОВ'ЯНОЗНАВСТВО У ПРИКАРПАТСЬКОМУ
УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Вивчення історії слов'янських народів, на що сьогодні спрямовує свою роботу кафедра історії слов'ян історичного факультету Прикарпатського університету, було започатковано ще у створеному в березні 1940 р. першому в Івано-Франківській області (до 9 листопада 1962 р. – Станіславська область) вищому навчальному закладі – Станіславському учительському інституті [1, с.53]. Однак годі історія зарубіжних слов'янських країн не виділялася як окрема навчальна дисципліна, а вивчалася студентами в курсах з історії СРСР та інших країн світу. В учительському інституті історія зарубіжних слов'янських народів не стала предметом наукових досліджень викладачів-істориків.

У 1950 р. Станіславський учительський інститут було реорганізовано в педагогічний, що дало змогу збільшити кількість годин на вивчення історичних дисциплін і поглибити викладання слов'янознавчих проблем [2, арк. 1]. На історико-філологічному факультеті здійснювалася підготовка учителів історії для середніх шкіл. Курси з історії Росії та СРСР у 50-ті роки читали кандидати історичних наук, доценти І.К.Васюта, П.М.Денисовець, В.О.Духніч, І.І.Червінкін-Корольов. Проблеми історії зарубіжних слов'ян висвітлювалися в курсах з історії стародавнього світу, історії середніх віків, історії нового часу та нової історії країн Сходу. Їх вели кандидати історичних наук, доценти П.Т.Рущенко, Р.О.Прокоп, Ю.І.Патлажан та старший викладач Н.О.Сафронова. У 60-ті роки ці ж курси викладали кандидати історичних наук, доценти Е.І.Чудиновських, Я.Ю.Заборовський, Я.С.Мельничук. У 70-80-ті роки у зв'язку з вивченням історичних курсів слов'янознавчі проблеми також викладали доктори історичних наук, професори В.В.Грабовецький О.Ю.Карпенко, кандидати історичних наук, доценти А.В.Крюков, Л.М.Правдива, І.В.Пендзей, М.Н.Рехтман, І.Д.Іванцев, М.В.Кугутяк, В.І.Сілецький [3, с.4-8].

Викладачі-історики поєднували викладання дисциплін з науковими дослідженнями слов'янознавчої проблематики. Так, у 50-ті роки П.Т.Рущенко вивчав історію Болгарії кінця ХІХ – першої половини ХХ ст. У 1953 р. він захистив кандидатську дисертацію “Народне антифашистське повстання 1923 р. в Болгарії”. У наукових вісниках Харківського та Станіславського педагогічних інститутів він опублікував статті з проблем економічного та соціального розвитку Болгарії кінця ХІХ – початку ХХ ст. Будучи деканом історичного факультету, П.Т.Рущенко

спрямовував викладачів на дослідження в галузі історії, а також прививав навик до наукової роботи студентам [4, с.77-78].

В такому ж плані відзначився Я.С.Мельничук. Зацікавлення науковою роботою прийшло під час навчання у Львівському університеті ім. Івана Франка, де під керівництвом відомого історика Д.Л.Похилевича він почав досліджувати польсько-українські взаємини у XVII ст., зокрема вплив народно-визвольної війни українського народу 1648-1654 рр. на розвиток селянських рухів в Польщі. У кандидатській дисертації “Аграрні відносини в Сяноцькій землі в другій половині XVII століття” Я.С.Мельничук дослідив стан феодального землеволодіння та взаємовідносини між селянами, шляхтою і магнатами [5, с.11].

Працюючи з 1960 р. у Станіславському педагогічному інституті, Я.С.Мельничук викладав нову історію країн Заходу (в т. ч. слов'янських країн) та історіографію нової і новітньої історії. Одночасно він досліджував відносини в Руському і Белзькому воєводствах XVIII ст. Він вивчав і інші слов'янознавчі проблеми, виступав з доповідями та повідомленнями на VII Міжнародному конгресі антропологічних і етнографічних наук в Москві, симпозиумах з аграрної історії країн Європи в Мінську, Москві, Єревані, всесоюзних конференціях істориків-славистів у Воронежі, Львові, Мінську, Харкові та VIII Всеукраїнській славистичній конференції [5, с.5-14; 23-25].

Важливі праці Я.С.Мельничук опублікував в “Українському історичному журналі”, а також у журналах “Советское славяноведение”, “Українське слов'янознавство”, “Архіви України”, “Пам'ятки України”, “Народна творчість та етнографія” та в декількох випусках “Ежегодника по аграрной истории Восточной Европы” [5, с.23-25].

Вчений допомагав молодим науковцям в дослідженні слов'янознавчих проблем. У 1969 році в бібліографічному довіднику “Историки-слависты СССР” про Я. С. Мельничука, як активного слависта, була опублікована стаття [4, с.51-52].

Після закінчення Уральського державного університету та захисту кандидатської дисертації “Торговля далматинських міст з центральним і східним Середземномор'єм в кінці XIII – першій половині XV ст. (на матеріалах Трогира, Дубровника, Котора)” (1958 р.) на історичному факультеті працювала над дослідженням проблем торгівлі далматинських міст Е.І.Чудиновських. Вона опублікувала п'ять праць, у яких обґрунтувала вплив торговельних об'єднань Далмації на розвиток міст [4, с.98].

У 70-ті роки слов'янознавчі дослідження здійснював у педагогічному інституті А. В. Крюков. Він вивчав роль І.І.Срезневського в розвитку міжслов'янських наукових та культурних взаємин. У статті

“І.І.Срезневський і Галичина” А.В.Крюков дослідив тісні зв'язки вченого з діячами галицького національного відродження, про що свідчило його перебування в Галичині у 1842 р. [6, с.96-100]. В іншій статті він дав оцінку дослідженням І.І.Срезневського з історії і культури серболужичан, а також їхнім взаєминам з іншими слов'янськими народами [7, с.60-70]. У 1977 р. А.В.Крюков захистив кандидатську дисертацію, у якій довів роль І.І.Срезневського у розвитку історичної науки.

У наступні роки А.В.Крюков співпрацював з відомим українським істориком В.Г.Сарбеем. У співавторстві вони опублікували статті, у яких обґрунтували значення збірки І.І.Срезневського “Запорізька старина” для розвитку української культури та його ж роль в українському національному відродженні ХІХ ст. [8, с.47-58].

У 80-ті роки у галузі славістики відзначився І.Д.Іванцев, який досліджував історію Болгарії у період між Першою і Другою світовими війнами. В статтях він висвітлив розвиток революційного руху в Болгарії, проаналізував його дослідження в радянській історіографії [9, с.145-150]. У 1983 р. І.Д.Іванцев захистив на цю ж тему кандидатську дисертацію [10, с.1]. Він був делегатом ІХ Міжнародного з'їзду славістів у Києві. За дослідження історії Болгарії І.Д.Іванцев нагороджений медаллю “1300 років Болгарії”. У 80-ті рр. він опублікував ряд статей, у яких охарактеризував радянсько-болгарські відносини у 20-30-ті рр. ХХ ст.

Загалом в Івано-Франківському педагогічному інституті викладання слов'янознавчих дисциплін, а також комплексне дослідження наукових проблем не набуло належного розвитку, оскільки тоді надавалась перевага дисциплінам суспільно-політичного циклу, історії СРСР, зокрема історії Росії і її культури. Глибоко заідеологізоване було викладання й історії УРСР, а проблеми історії південних і західних слов'ян висвітлювалися як окремі сюжети в контексті загальноєвропейської історії. Навіть кафедра історії України була утворена лише в 1990 р. Відсутність кафедри слов'янської історії породжувала труднощі щодо її глибокого вивчення студентами та дослідження науковцями. Відчувалася нестача славістичної літератури, викладачі не мали можливості належним чином знайомити студентів з минулою і сучасною історією слов'янських народів та їх неоціненним вкладом у європейську і світову цивілізацію.

Дальшому розвитку слов'янознавства посприяла реорганізація у 1992 р. на основі Указу Президента України Івано-Франківського педагогічного інституту в Прикарпатський університет. Тоді ж на історичному факультеті було започатковано вивчення курсу історії зарубіжних слов'ян, а в 1993 р. створено кафедру історії слов'ян. З самого початку на кафедрі працювали кандидати історичних наук, доценти А.В.Крюков,

М.М.Нагорняк, В.І.Сілецький, Ю.М.Томин. Очолив кафедру заслужений працівник освіти України, доктор історичних наук, професор П.С.Федорчак.

Викладачі кафедри вивчали досвід викладання історії слов'янських країн у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, Львівському університеті імені Івана Франка та Чернівецькому університеті імені Юрія Федьковича. Це допомогло їм опанувати нові форми і методи роботи зі студентами та виробити власні підходи до викладання історичного слов'янознавства відповідно до сучасних вимог, а також організації навчально-методичної, виховної та наукової роботи. Кафедра розробила програму курсу “Історії зарубіжних слов'ян”, у якій враховано докорінні зміни в політичному та соціально-економічному ладі слов'янських країн, що відбулися у 90-х роках ХХ ст., по-новому підійшла до оцінки і висвітлення минулих історичних подій. На кафедрі створено теоретичний семінар, на якому викладачі виступають з доповідями на слов'янознавчу тематику, обговорюють актуальні історичні проблеми. На методичному семінарі кафедри викладачі обговорюють форми і методи читання лекцій, діляться досвідом щодо проведення семінарських занять, колоквиумів.

Збагачення теоретичними знаннями та кращим досвідом викладання слов'янознавчих дисциплін допомогло викладачам врахувати в лекціях досягнення сучасної історичної науки, вдосконалювати форми і методи семінарських занять. Силами кафедри було забезпечено викладання нормативного курсу “Історії зарубіжних слов'ян” на історичному факультеті. Так, доценти Ю.М.Томин і А.В.Крюков викладали давній та середньовічний періоди, доценти В.І.Сілецький та М.М.Нагорняк – новий, а професор П.С.Федорчак – новітній період історії слов'ян. Після закінчення на кафедрі аспірантури її викладачами стали В.Л. Комар (1998 р.), В.З.Дебенко (2000 р.).

У зв'язку зі створенням на філологічному факультеті відділення слов'янської філології кафедра також забезпечує тут викладання історії слов'ян. На цьому факультеті читають лекції і проводять семінари з історії Польщі, Росії, Чехії кандидати історичних наук В.Л.Комар і В.З.Дебенко, доцент Ю.М.Томин, професор П.С.Федорчак. З 2000 р. викладачі кафедри викладають курси з історії слов'ян у Гуманітарному інституті Прикарпатського університету.

За спеціальними програмами здійснюється кафедральна спеціалізація. Для студентів III-V курсів історичного факультету викладачі читають 9 спеціальних курсів, спрямованих на поглиблене вивчення слов'янознавчих проблем. Особлива увага у спецкурсах приділяється джерелознавству з історії слов'ян, розвитку слов'янознавства у Східній

Європі, висвітленню міжслов'янських етнополітичних і культурних взаємин, міжнародному становищу та зовнішній політиці слов'янських країн у ХХ ст. У спецкурсах викладачі також розглядають політичні, економічні та культурні взаємини між Україною і слов'янськими державами, їх вплив на вдосконалення сучасних демократичних процесів.

Кафедра організувала і читання спецкурсів за вибором. В.З.Дебенко для майбутніх філологів читає спецкурс “Імперська ідея в Московській державі наприкінці XV-XVI століть”, а доцент Ю.М.Томин для студентів-істориків – “Історія слов'янських країн в особах” та “Національно-визвольний рух у слов'янських країнах”.

Крім цього викладачі читають спецкурси і для майбутніх магістрів. Зокрема, В.З.Дебенко читає спецкурс “Проблеми імперій у новій і новітній історії”, Ю.М.Томин – “Слов'яни і європейська цивілізація”, П.С.Федорчак – “Державотворчі процеси в слов'янських країнах у ХХ ст.”. Всього, крім нормативного курсу з “Історії зарубіжних слов'ян”, викладачі для майбутніх бакалаврів, спеціалістів та магістрів, а також на філологічному факультеті університету читають ще 14 професійно-орієнтованих та спеціальних курсів.

Викладачі здійснюють значну методичну роботу, готують до кожного семінарського заняття і колоквиумів методичні поради. Вони ж з допомогою студентів виготовляють навчальні карти сучасних слов'янських країн. Кафедра дбає про використання у навчальному процесі технічних засобів навчання. Професор П.С.Федорчак, зокрема, до лекцій розробляє схеми, діаграми, що допомагає унаочнювати виклад програмового матеріалу.

За останні роки кафедра вдосконалила діагностику знань студентів, на основі розроблених викладачами тестових завдань систематично організовує проведення рейтингових контрольних робіт та письмових підсумкових екзаменів.

Вивченню курсів з історії слов'ян сприяє і навчальний кабінет кафедри. Тут містяться історичні карти, бібліографічні покажчики літератури з історії слов'ян, які студенти використовують для підготовки курсових, дипломних і магістерських робіт, а аспіранти – дисертацій. Кабінет сприяє і проведенню педагогічних практик студентами в школах.

Викладачі здійснюють виховну роботу зі студентами. Вони читають лекції, проводять бесіди про важливі події в Україні та світі, організовують зустрічі з учасниками українських визвольних змагань. Доцент Ю.М.Томин та кандидат історичних наук В.З.Дебенко, як академнастанники, допомагають студентам в організації культурного дозвілля. Викладачі відвідують студентські гуртожитки, сприяють поліпшенню побутових умов студентів.

Підготовці фахівців у галузі історичного слов'янознавства кафедра підпорядкувала науково-дослідну роботу. Головною темою комплексного дослідження викладачів є етнополітичний і соціально-економічний розвиток країн Східної Європи. У 1995 р. цю тему затвердило Міністерство освіти України й надало їй статусу держбюджетної. Керівником теми є професор П.С.Федорчак [3, с.14]. За його ж участю та редакцією А.В.Крюков, М.М.Нагорняк, В.І.Сілецький, Ю.М.Томин підготували й опублікували навчальний посібник “Історія Польщі”. В ньому зосереджена увага на аналізі недостатньо висвітлених питань та пов'язаних з тоталітарною системою протиріч. З позицій сьогодення автори висвітлили найважливіші події Польщі, які відбулися в попередні історичні періоди. Вони на основі опублікованих зарубіжних і вітчизняних джерел проаналізували сучасну її історію, подали конкретні рекомендації щодо вивчення студентами та вчителями спеціальної літератури [11].

У 1997 р. вийшла в світ книга “Українсько-польські відносини в Галичині у ХХ ст.”, відповідальним редактором якої є професор П.С.Федорчак, а членом редакційної колегії – доцент Ю.М.Томин. В ній вміщені доповіді та виступи вчених України і Польщі на міжнародній конференції, проведеної в листопаді 1996 р. за активною участю кафедри історії слов'ян [12].

У співавторстві доцент А.В.Крюков і В.З.Дебенко у 1997 р. опублікували монографію “Імперська ідея в Московській державі наприкінці XV-XVI століть: ідеологія, політика, практика”. В монографії обґрунтовано генезу імперської ідеї в Московській державі, а також найважливіші складові цієї ідеї – концепцію “Сказання про князів Володимирських” і теорію “Москва – третій Рим” [13].

У 1999 р. викладачі кафедри за участю і редакцією П.С.Федорчака видали “Коротку історію Чехії та Словаччини”, у якій розкрили найважливіші проблеми етнополітичного і соціально-економічного розвитку цих країн від найдавніших часів до кінця ХХ ст. В книзі доліджено суть тоталітарної системи в Чехословаччині, закономірність “оксамитової” революції, передумови та хід радикальних демократичних перетворень у цій країні, утворення незалежних держав – Чеської і Словацької республік. Книга рекомендована Міністерством освіти України як навчальний посібник для студентів історичних спеціальностей [14].

Крім спільних кафедральних праць, викладачі висвітлили слов'янознавчі проблеми і в інших колективних монографіях, збірниках наукових праць та в журналах. Зокрема, професор П.С.Федорчак, у наукових дослідженнях якого головною є слов'янознавча проблематика, в колективних монографіях та статтях проаналізував міжслов'янські

політичні, економічні та культурні взаємини. Він дослідив державотворчі взаємовпливи між Західно-Українською Народною Республікою і зарубіжними слов'янськими країнами [15, с.129-133]. П.С.Федорчак у колективній монографії простежив зовнішньоекономічні та торговельні взаємини між Прикарпаттям і зарубіжними слов'янськими країнами і довів, що вони розвивалися протягом багатьох століть [16, с.172-178]. В окремій статті він висвітлив передумови створення та політичне становище Чехословацької Республіки (ЧСР) на рубезжі 20-х років ХХ ст. [17, с.262-267]. У іншій статті він обґрунтував особливості економічного розвитку ЧСР між Першою та Другою світовими війнами [18, с.212-218].

П.С.Федорчак ряд праць присвятив українсько-польським взаєминам. На основі неопублікованих раніше архівних документів у колективній монографії він проаналізував трагічні наслідки депортації українців з Польщі та поляків із західних областей України в 1944-1946 рр. [19, с.85-96]. Він також дослідив розвиток українсько-польських мовних контактів та взаємин у галузі освіти на Прикарпатті у 90-ті роки ХХ ст. [20, с.521-523].

П.С.Федорчак є автором монографій та статей з історії України. Зокрема, він був членом редакційної колегії тому "Історія міст і сіл УРСР. Івано-Франківська область" і співавтором опублікованих в ньому нарисів: Дзвиняч, Долина, Надвірна, Ворохта, Делятин. П.С.Федорчак також був членом редакційної колегії і співавтором монографії "Івано-Франківський державний педагогічний інститут імені В.С.Стефаника" та співавтором книги "Історичний факультет: здобутки, пріоритети, перспективи" [21].

Нові слов'язознавчі праці опублікували й інші викладачі. Так, А.В.Крюков у співавторстві з Ю.М.Томином у статті обґрунтували значення внеску польських дослідників та Ізмаїла Срезневського у вивчення історії Давнього Галича і Галичини [22, с.92-98].

Після захисту кандидатських дисертацій продовжують наукову розробку слов'язознавчих тем В.Л.Комар та В.З.Дебенко. Зокрема, В.Л.Комар в окремій статті відобразив політичний експеримент воєводи Генріха Юзевського на Волині у 1928-1935 рр. [23, с.98-106]. В іншій статті він проаналізував трагічні наслідки політики Польщі щодо українців в Галичині у період між Першою та Другою світовими війнами [24, с.290-295]. Він же обґрунтував негативний вплив концепції прометеїзму підсудчиків на вирішення українського питання [25, с.232-237].

В.Л.Комар також висвітлив українське питання в політиці урядів Польщі в 1926-1939 рр. [26, с.120-128].

У 2002 р. опублікував нову монографію В.З.Дебенко, у якій відобразив зародження імперської ідеології в Московській державі в кінці XV-

XVI ст. та її вплив на внутрішню і зовнішню політику московських правителів [27].

Викладачі кафедри історії слов'ян беруть активну участь у наукових конференціях. У 1996 р. за її ініціативою і при сприянні ректорату університету та Івано-Франківської обласної адміністрації було проведено Міжнародну науково-практичну конференцію “Українсько-польські відносини в Галичині у XX столітті”. На конференції виступило з доповідями і повідомленнями понад сто вчених Івано-Франківська, Києва, Львова, Луцька, Тернополя та Польщі. Вони проаналізували витoki українсько-польських добросусідських взаємовідносин, розкрили причини протистояння між двома народами, що мали місце у минулі часи. Конференція акцентувала увагу на необхідності ґрунтовно досліджувати українсько-польські взаємини і продовжувати наукову співпрацю вчених обох країн.

Щороку викладачі виступають з доповідями на міжнародних і міжвузівських конференціях. У травні 2000 р. професор П.С.Федорчак та кандидат історичних наук В.Л.Комар виступили з доповідями на Міжнародному науковому конгресі “Українська історична наука на порозі XXI століття”. У вересні 2000 р. П.С.Федорчак виступив з доповіддю на Міжнародній науковій конференції ЮНЕСКО “Лінгвапакс – VIII”. Він також виступав на міжнародних наукових конференціях, які проводила Національна Академія наук України, та міжнародних славістичних колоквиумах.

У 2002 р. кафедра провела міжвузівський “круглий стіл” “Акція “Вісла” в контексті українсько-польських взаємин – до 55-річчя з початку її проведення”. Його учасники обговорили причини і наслідки акції “Вісла” та її оцінку в сучасній українській і польській історіографії.

У зв'язку з викладанням курсу історії слов'ян здійснюється і наукова робота студентів. Її основною проблемою є “Державотворчі процеси в слов'янських країнах”. Навики досліджень студенти здобувають у науковому семінарі. Викладачі допомагають їм визначити конкретні теми досліджень, підібрати необхідні опубліковані джерела, архівні документи, готувати наукові реферати, курсові, дипломні та магістерські роботи. Під керівництвом викладачів студенти рецензують та аналізують свої перші наукові праці.

Привиттю навиків студентам до дослідницької роботи сприяє науковий гурток “Міжслов'янські політичні та соціально-економічні взаємини”. Студенти тут підготували та обговорили доповіді про міжслов'янські сучасні взаємини, інтеграцію слов'янських країн у Європейський Союз. На засіданні “круглого столу” вони виступили з повідомленнями

П.С. Федорчак. Історичне слов'язознавство у Прикарпатському університеті імені Василя Стефаника

щодо етнополітичного розвитку слов'янських народів на зламі другого та третього тисячоліть. Роботу студентського наукового гуртка спрямує кандидат історичних наук В.З.Дебенко.

Набуття навиків до наукових досліджень допомогло студентам за минулі роки виконати ряд цікавих магістерських та дипломних робіт, в яких розкриваються державотворчі процеси в сучасній Польщі, Чехії, розвиток українсько-словацько-чеських відносин, висвітлена діяльність видатних слов'янських політичних діячів.

Викладачі також здійснюють з студентами спільні дослідження та видають разом з ними наукові праці. Так, у 1997 р. доцент А.В.Крюков і студент В.З.Дебенко опублікували монографію “Імперська ідея в Московській державі наприкінці XV-XVI століть: ідеологія, політика, практика”. Студенти В.Бойчук, В.Боднарчук та І.Овчар є авторами слов'язознавчих статей.

Кращих студентів кафедра рекомендує на навчання в магістратуру. Майбутні магістри відвідують лекції за програмами спецкурсів, беруть участь в спецсемінарах та дискусіях зі слов'язознавчих проблем, готують під керівництвом викладачів магістерські роботи. У 1999 р. вперше захистили магістерські роботи на славістичні теми випускники історичного факультету Г.Березовський та Н.Мельник.

З 1994 р. при кафедрі створено аспірантуру, де ведеться підготовка істориків-славістів. Наукове керівництво аспірантами здійснює доктор історичних наук, професор П.С.Федорчак. У 1998 р. випускник аспірантури В.Л.Комар захистив кандидатську дисертацію “Українське питання в національній політиці Польщі (1935-1939 рр.)”. У 2001 р. кандидатську дисертацію “Імперська ідея в Московській державі в кінці XV-XVI ст.” захистив В.З.Дебенко. Тепер кандидатські дисертації готують І.Місюра та Я.Штанько.

Кафедра має творчі зв'язки з вченими вищих навчальних закладів України та Польщі. Для студентів спецкурс про державотворчі процеси в слов'янських країнах прочитав завідувач кафедри історії слов'ян Київського національного університету, доктор історичних наук, професор В.І.Яровий. Про сучасну польську історичну науку лекцію прочитав професор з Польщі Т.Бернацек. Доцент кафедри В.Л.Комар пройшов наукове стажування у Варшавському університеті.

У розвиток історичного слов'язознавства значний вклад зробили також викладачі інших кафедр історичного факультету. Завідувач кафедри всесвітньої історії, доктор історичних наук, професор М.В.Кугуляк в монографіях “Галичина: сторінки історії. Нарис суспільно-політичного руху (XIX ст. – 1939 р.)” та “Історія української націонал-

демократії. 1918-1929. – Т. 1” висвітлив етнополітичні відносини та суспільно-політичний рух Галичини (XIX ст. – 1939 р.), проаналізував національне й державно-політичне відродження галицьких українців. Він довів, що воно здійснювалося в умовах польсько-українського протистояння, розкрив суть антиукраїнської політики польських властей [28]. М.В.Кугутяк є співавтором багатьох монографій, статей, у яких розкриваються слов'язознавчі проблеми. Він є редактором історичної серії “Вісника Прикарпатського університету”, засновником наукового і культурно-просвітнього краєзнавчого часопису “Галичина”, у яких систематично друкуються статті про взаємини українців із зарубіжними слов'янами.

У тісному зв'язку з історією Польщі здійснює свої дослідження завідувач кафедри історії України, доктор історичних наук, професор В.В.Грабовецький. В одній із своїх монографій він відобразив економічні та торговельні взаємини між українськими та польськими землями [29]. В.В.Грабовецький в ряді публікацій висвітлив соціальний та економічний гніт в Галичині та боротьбу її населення проти польської шляхти.

Слов'язознавчі питання відобразив у багатьох працях завідувач Відділом регіональних проблем НАН України та Прикарпатського університету, доктор історичних наук, професор О.Ю.Карпенко. За його ж участю та редакцією у 2001 р. опубліковано фундаментальну монографію з історії ЗУНР, у якій висвітлено її взаємини з сусідніми державами, в тому числі і слов'янськими [30]. Співавторами цієї монографії є викладачі історичного факультету, доктори історичних наук, професори М.Кугутяк і Б.Савчук та кандидати історичних наук, доценти В.Великочий, С.Дерев'яно, О.Жерноклеєв.

У цьому ж плані відзначаються праці завідувача кафедри історіографії і джерелознавства, доктора історичних наук, професора Б.П.Савчука. Він опублікував монографію про взаємозв'язки між українським, польським та чеським жіноцтвом останньої третини XIX ст. – 1939 р. [31]. Б.П.Савчук також відобразив просвітницькі та соціально-економічні взаємини між українцями і поляками того ж періоду [32].

За останні роки ряд викладачів історичного факультету опублікували праці та захистили кандидатські дисертації з українсько-польських відносин: О.С.Жерноклеєв про вплив взаємозв'язків між українською і польською соціал-демократіями на визвольну боротьбу двох сусідніх народів початку XX ст.; І.Я.Райківський – взаємини між Українською соціал-демократичною партією та Польською партією соціалістичною між Першою та Другою світовими війнами; М. Генік – українське питання у діяльності польських політичних партій в 1920-1926 рр.; В.С.Великочий – національну політику ЗУНР у контексті українсько-польських

П.С Федорчак. Історичне слов'янознавство у Прикарпатському університеті імені Василя Стефаника

відносин; С.М.Дерев'яноко – взаємини між Польщею і західноукраїнськими землями в 20-ті роки ХХ ст.

Кандидати історичних наук, доценти В.В.Марчук, І.В.Пилипів, І.Є.Цепенда з проблем українсько-польських відносин готують докторські дисертації.

- 1 Івано-Франківський державний педагогічний інститут імені В.С.Стефаника (Документальний нарис). – Ужгород, 1990. – 118 с.
- 2 Державний архів Івано-Франківської області, ф. р-1345, оп. 1, спр. 1, арк. 1.
- 3 Історичний факультет. Здобутки, пріоритети, перспективи. – Івано-Франківськ, 2000. – 68 с.
- 4 Историки-слависты СССР. Библиографический справочник. – Харьков, 1969. – 109 с.
- 5 Гаврилів Б., Грабовецький В., Нечипоренко А. Історик, краєзнавець Ярослав Мельничук (1930-1986). – Івано-Франківськ, 2000. – 26 с.
- 6 Крюков А.В. І.І.Срезневський і Галичина // Український історичний журнал. – 1971. – № 5.
- 7 Крюков А.В. І.І.Срезневський і серболужичани // Народна творчість та етнографія. – 1975. – № 5.
- 8 Крюков А.В., Сарбей В.Г. Ще раз про “Запорізьку старину” І.І.Срезневського // Народна творчість та етнографія. – 1978. – № 6.
- 9 Іванцев І.Д. Радянська історіографія революційного руху в Болгарії (1923-1939 рр.) // Український історичний журнал. – 1983. – № 11.
- 10 Іванцев І.Д. Советская историография социально-экономического и политического развития Болгарии в период между мировыми войнами / Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата исторических наук. – Киев, 1983. – 23 с.
- 11 Історія Польщі. Навчально-методичний посібник / За редакцією професора П.С.Федорчака – Івано-Франківськ, 1995. – 71 с.
- 12 Українсько-польські відносини в Галичині у ХХ ст.: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (21-22 листопада 1996 р.). – Івано-Франківськ, 1997. – 451 с.
- 13 Крюков А., Дебенко В. Імперська ідея в Московській державі наприкінці XV – XVI століть: ідеологія, політика, практика. – Івано-Франківськ, 1997. – 73 с.
- 14 Коротка історія Чехії і Словаччини / За редакцією професора П.С.Федорчака. – Івано-Франківськ, 1999. – 170 с.
- 15 Федорчак П., Федорчак Т. Утворення ЗУНР та національно-визвольний рух слов'янських народів // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. Західно-Українська Народна Республіка: історія і традиції. – Львів, 2000. – Вип. 6. – 374 с.
- 16 Мій рідний край Прикарпаття – Івано-Франківськ, 2000. – 376 с
- 17 Федорчак П., Федорчак Г. Чехословацька Республіка на рубежі 20-х рр. ХХ ст.: передумови створення та політичний розвиток // Галичина. Науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис. – 2001. – № 5-6.
- 18 Федорчак П. Розвиток економіки Чехословаччини між Першою та Другою світовими війнами // Перша світова війна: історичні долі народів Центральної та Східної Європи. – Чернівці, 2000. – 326 с.
- 19 Галичина у Другій світовій війні (1939-1945). – Івано-Франківськ, 2001. – 116 с.
- 20 Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського державного лінгвістичного університету LINGUAPAX – VIII. Мова, освіта, культура: наукові парадигми і сучасний світ. Філологія. Педагогіка. Психологія. – Київ, 2001. – Вип. 4.

21. Історія міст і сіл УРСР. Івано-Франківська область. – Київ, 1971. – 639 с., Івано-Франківський державний педагогічний інститут імені В.С.Стефаніка. – Ужгород, 1990. – 118 с.; Історичний факультет: здобутки, пріоритети, перспективи. – Івано-Франківськ, 2000. – 68 с.
22. Крюков А., Томин Ю. Давній Галич і Галичина в польських дослідженнях ХІХ-ХХ ст. // Галичу 1100 років / Галич і галицька земля у державотворчих процесах України (Матеріали міжнародної ювілейної наукової конференції). – Івано-Франківськ – Галич, 1998. – 350 с.
23. Комар В.Л. Політичний експеримент воеводи Генріка Юзевського на Волині 1928-1935 // Вісник Прикарпатського університету. Історія. Вип. III. – Івано-Франківськ, 2000.
24. Комар В.Л. Політика Польщі щодо українців Галичини (1919-1939 рр): основні напрямки та етапи // Галичина. – 2001. – № 5-6.
25. Комар В.Л. Концепція прометеїзму пілсудчиків і українське питання (1926-1939 рр.) // Українська історична наука на порозі ХХІ століття. – Том 2. – Чернівці, 2001. – 345 с.
26. Комар В.Л. Українське питання в політиці урядів Польщі (1926-1939 рр.) // Український історичний журнал. – 2001. – № 5
27. Дебенко В. З. Зародження імперської ідеї в Московській державі в кінці ХV – ХVІ ст. – Івано-Франківськ, 2002. – 182 с.
28. Кугутяк М. Галичина: сторінки історії. Нарис суспільно-політичного руху (ХІХ ст. – 1939 р.). – Івано-Франківськ, 1993. – 200 с., Його ж. Історія української націонал-демократії. 1918 – 1929. – Т. I – Івано-Франківськ, 2002. – 520 с.
29. Грабовецький Б., Грабовецький В. Вірмени на Прикарпатті. З історії етнічних груп Галичини. – Івано-Франківськ, 2000. – 135 с.
30. Західно-Українська Народна Республіка: 1918-1923. Історія. – Івано-Франківськ, 2001. – 628 с.
31. Савчук Б.П. Жіноцтво в суспільному житті Західної України (остання третина ХІХ ст. – 1939 рр.). – Івано-Франківськ, 1998. – 284 с.
32. Савчук Б.П. Просвітницька та соціально-економічна діяльність українських громадських товариств у Галичині (остання третина ХІХ ст. – кінець 30-х років ХХ ст.) – Івано-Франківськ, 1999. – 138 с.

P S Fedorchak
HISTORICAL SLAVONIC STUDIES IN PRECARPATHIAN
UNIVERSITY NAMED AFTER V STEFANYK

The article deals with the process of the making and basic directions of development of scientific researches in the field of a history of the foreign slavic countries, which are carried out by the teachers and employees of historical faculty of Precarpathian university named after V.Stefanyk during last of ten years. The author stresses attention on the main achievement, urgency and importance of scientific researches in this area, protection of the candidate and doctor's dissertations on this problematic.